

บันทึก

เรื่อง การทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามมาตรา ๑๕๗๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กรณีผู้ใช้อำนาจปกครองจะให้ที่ดินแก่บุตรผู้เยาว์ พร้อมทั้งขอตระเบียนสิทธิเก็บกินในที่ดินดังกล่าวในคราวเดียวกัน)

กรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๗๑๑/๒๗๘๖๗ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยปรากฏว่ามีราษฎรบางรายได้มาติดต่อกับเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อขอตระเบียนสิทธิและนิติกรรมยกที่ดินของตนให้แก่บุตรผู้เยาว์และจะขอตระเบียนสิทธิเก็บกินในที่ดินดังกล่าวไว้ตลอดชีวิตของผู้ให้ไปในคราวเดียวกันกับนิติกรรมประเภทยกให้ด้วย เจ้าพนักงานที่ดินเห็นว่าไม่อาจจดทะเบียนสิทธิเก็บกินได้ เพราะเมื่อจดทะเบียนยกให้แล้วที่ดินดังกล่าวก็ตกเป็นทรัพย์สินของผู้เยาว์ทันที ซึ่งผู้ใช้อำนาจปกครองจะทำนิติกรรมก่อตั้งทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๑๕๗๔ (๒)^๑ แห่งประมวล

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๗๔ นิติกรรมใดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ดังต่อไปนี้ผู้ใช้อำนาจปกครองจะทำมิได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต

(๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก จำนอง ปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองหรือโอนสิทธิจำนอง อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้

(๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

(๓) จำหน่ายหรือก่อข้อผูกพันที่จะให้จำหน่ายไปซึ่งสิทธิเรียกร้องที่มุ่งจะก่อตั้ง หรือโอนไปซึ่งทรัพย์สินในที่ดิน หรือที่จะทำให้ที่ดินปลอดจากสิทธิดังกล่าว

(๔) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี หรือให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์

(๕) ขายหรือแลกเปลี่ยนสังหาริมทรัพย์ที่มีทะเบียนแสดงกรรมสิทธิ์หรือเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ผู้เยาว์ได้มาโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หาจากบุคคลอื่นนอกจากบิดาหรือมารดา

(๖) ให้กู้ยืมเงิน

(๗) นำทรัพย์สินไปแสวงหาผลประโยชน์ นอกจากในกรณีที่ยกไว้ไว้ในมาตรา ๑๕๙๘/๔

(๑) (๒) หรือ (๓)

(๘) ประนีประนอมยอมความ

(๙) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่จะเอาเงินได้ของผู้เยาว์ให้แทนผู้เยาว์เพื่อการกุศลสาธารณะหรือการสังคมพอสมควรแก่ฐานะรูปของผู้เยาว์

(๑๐) ไม่รับมรดกหรือการให้โดยเสน่หาซึ่งไม่มีเงื่อนไขหรือคำการติดพัน

(๑๑) รับหรือไม่รับมรดกหรือการให้โดยเสน่หาซึ่งมีเงื่อนไขหรือคำการติดพัน

(๑๒) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

(๑๓) เข้าเป็นผู้ค้ำประกันหรือเป็นผู้รับเงื่อนไข หรือเป็นผู้ประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือนำเอาทรัพย์สินไปเป็นหลักประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือทำนิติกรรมอื่นที่มีผลให้ผู้เยาว์ต้องรับเป็นผู้ชำระ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนั้น ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองยังขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ตามนัยมาตรา ๑๕๗๕^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกด้วย ซึ่งเรื่องนี้กรมที่ดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็นสองฝ่ายดังนี้

๑. ฝ่ายที่หนึ่งเห็นด้วยกับความเห็นของเจ้าพนักงานที่ดิน โดยมีเหตุผลตามนัยดังกล่าวข้างต้น

๒. ฝ่ายที่สองเห็นว่า

๒.๑ การที่บิดาหรือมารดายกที่ดินให้บุตรผู้เยาว์และขอจดทะเบียนสิทธิเก็บกินไว้ตลอดชีวิตของผู้ให้ไปพร้อมกันกับนิติกรรมการยกให้เช่นนี้ เป็นกรณีที่ผู้ให้ทรัพย์สินสงวนสิทธิเก็บกินในทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อตนเอง ดังเช่นมาตรา ๑๔๒๓^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ มิใช่เป็นการก่อตั้งทรัพย์สินในทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามที่มาตรา ๑๕๗๔ (๒) บัญญัติไว้ และกรณีเช่นนี้ก็มิใช่เรื่องประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ตามนัยมาตรา ๑๕๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๒ การที่เจ้าพนักงานที่ดินไม่รับจดทะเบียนสิทธิเก็บกินให้ตามนัยข้อ ๑ นั้น ย่อมเป็นเหตุให้ผู้ให้ไม่ประสงค์จะยกที่ดินดังกล่าวให้แก่ผู้เยาว์เพราะจะต้องไปขออนุญาตต่อศาลก่อนเป็นการเสียเวลาและเสียเงินในการว่าจ้างทนายความ เมื่อเป็นดังนี้ผู้เยาว์ย่อมเสียประโยชน์เนื่องจากไม่ได้ที่ดิน

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเพื่อความถูกต้องในทางปฏิบัติจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาก่อน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกรมที่ดินแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน

หนี้ของบุคคลอื่นหรือแทนบุคคลอื่น

^๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๗๕ ถ้าในกิจการใดประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองหรือประโยชน์ของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ผู้ใช้อำนาจปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนจึงทำกิจการนั้นได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ

^๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๔๒๓ เจ้าของทรัพย์สินจะคัดค้านมิให้ใช้ทรัพย์สินในทางอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือมิสมควรก็ได้

ถ้าเจ้าของพิสูจน์ได้ว่าสิทธิของตนตกอยู่ในภยันตราย ท่านว่าจะเรียกให้ผู้ทรงสิทธิเก็บกินหาประกันให้ก็ได้ เว้นแต่ในกรณีซึ่งผู้ให้ทรัพย์สินสงวนสิทธิเก็บกินในทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อตนเอง

ถ้าผู้ทรงสิทธิเก็บกินละเลยไม่หาประกันมาให้ภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดให้เพื่อการนั้น หรือถ้าผู้ทรงสิทธิเก็บกินมีนินาพาต่อคำคัดค้านแห่งเจ้าของยังคงใช้ทรัพย์สินนั้นในทางอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือมิสมควรไซ้ ท่านว่าศาลจะตั้งผู้รักษาทรัพย์สินเพื่อจัดการทรัพย์สินแทนผู้ทรงสิทธิเก็บกินก็ได้ แต่เมื่อหาประกันมาให้แล้วศาลจะถอนผู้รักษาทรัพย์สินที่ตั้งขึ้นไว้นั้นก็ได้

(มาตรา ๒๑)^๔ ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร (มาตรา ๑๕๖๙)^๕ และอำนาจปกครองนั้นรวมทั้งการจัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย (มาตรา ๑๕๗๑)^๖ แต่ผู้ใช้อำนาจปกครองจะทำนิติกรรมใด ๆ อันเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามที่มาตรา ๑๕๗๔^๗ บัญญัติไว้ไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต สำหรับการที่มีราษฎรบางรายได้มาติดต่อกับเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมยกที่ดินของตนให้แก่บุตรผู้เยาว์และจะขอจดทะเบียนสิทธิเก็บบินในที่ดินดังกล่าวไว้ตลอดชีวิตของผู้ให้ไปในคราวเดียวกันกับนิติกรรมประเภทยกให้นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า การให้ที่ดินโดยขอจดทะเบียนสิทธิเก็บบินในที่ดินดังกล่าวไว้ในคราวเดียวกันเป็นการให้โดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับจะต้องจดทะเบียนสิทธิเก็บบินในที่ดินที่ให้นั้นให้แก่ผู้ให้ ผู้ให้จึงจะให้ที่ดินดังกล่าวแก่ผู้รับ ถ้าผู้รับไม่จดทะเบียนสิทธิเก็บบินดังกล่าวให้แก่ผู้ให้ ผู้ให้ก็จะไม่ให้ที่ดินนั้นแก่ผู้รับ นอกจากนั้นการให้ที่ดินโดยขอจดทะเบียนสิทธิเก็บบินในที่ดินดังกล่าวไว้ในคราวเดียวกันก็เป็นการให้โดยมีค่าการติดพันตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๖/๒๕๒๕^๘ ด้วย การที่ผู้ใช้อำนาจปกครองจะยกที่ดินให้แก่บุตรผู้เยาว์และจะขอจดทะเบียนสิทธิเก็บบินในที่ดินดังกล่าวไว้ในคราวเดียวกัน จึงเป็นการให้ซึ่งมีเงื่อนไขและเป็นการให้ซึ่งมีค่าการติดพันซึ่งมาตรา ๑๕๗๔ (๑๑) บัญญัติว่า นิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับการให้ซึ่งมีเงื่อนไขหรือค่าการติดพันนั้นผู้ใช้อำนาจปกครองจะทำได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ดังนั้น การที่ผู้ใช้อำนาจปกครองในฐานะที่ทำการแทนบุตรผู้เยาว์จะรับที่ดินที่ให้แก่ผู้ให้จะขอจดทะเบียนสิทธิเก็บบินในที่ดินดังกล่าวไว้ในคราวเดียวกัน

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๑ อันผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน บรรดาการใด ๆ อันผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอมเช่นนั้น ท่านว่าเป็นโมฆะ เว้นแต่ที่จะกล่าวไว้ในมาตราทั้งสี่ต่อไปนี้

^๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๖๙ ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตรในกรณีที่บุตรถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๗๑ อำนาจปกครองนั้นรวมทั้งการจัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย และให้จัดการทรัพย์สินนั้นด้วยความระมัดระวังเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำ

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๘ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๕๑๖/๒๕๒๕

โจทก์ฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุจำเลยประพฤตินิรคุณ โดยบรรยายฟ้องว่า ที่ดินพิพาทที่โจทก์ยกให้จำเลยโจทก์ได้จดทะเบียนเป็นผู้ทรงสิทธิเก็บบินตลอดชีวิตของโจทก์ไว้ในวันเดียวกับที่โจทก์ยกให้แล้ว ต่อจากนั้นจำเลยก็ได้เข้าทำนาในที่ดินที่รับยกให้และแบ่งข้าวเปลือกที่ได้จากการทำนาให้แก่โจทก์ในฐานะผู้ทรงสิทธิเก็บบินปีละ ๓๐ ถัง ดังนั้นโจทก์ให้โดยเสนหา แต่เป็นการให้ที่มีค่าการติดพัน ศาลจึงไม่อาจบังคับจำเลยตามคำขอได้

ปัญหาว่าการให้ที่ดินมีค่าการติดพันหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จำเลยยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์ฎีกาได้

ย่อมเป็นการรับการให้ซึ่งมีเงื่อนไขและมีความการติดพันตามมาตรา ๑๕๗๔ (๑๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน อย่างไรก็ตาม หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ใช้อำนาจปกครองไม่ประสงค์จะให้การจดทะเบียนสิทธิเก็บกินในคราวเดียวกันกับการให้นั้นเป็นเงื่อนไขของการให้ เจ้าพนักงานที่ดินก็สามารถจดทะเบียนการให้ได้ทันทีโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาลเพราะเป็นการให้ซึ่งไม่มีเงื่อนไขและมีความการติดพัน เมื่อจดทะเบียนแล้วที่ดินก็ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุตรผู้เยาว์ ต่อมาหากบุตรผู้เยาว์จะจดทะเบียนสิทธิเก็บกินให้แก่ผู้ใช้อำนาจปกครอง ก็ต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เพราะเป็นการก่อตั้งทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๕๗๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า นิติกรรมอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ซึ่งเป็นการก่อตั้งทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๕๗๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นผู้ใช้อำนาจปกครองจะทำได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๓